

بر پایه آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (وزارت علوم، تحقیقات، فناوری به شماره ۱۹۵۹۲۹/۱۹۵/۹۱۶) و سایر قوانین و مقررات مربوط شدنی است.

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در

اعتمادی فرهنگ و تمدن بشری، مادران و دانشجویان و احصاء همت علمی و احصاء آزادی اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار

داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برانت: التزام به برانت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و امتثال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان، نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه فقه و حقوق
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش: فقه و حقوق

عنوان:

بررسی فقهی و حقوقی مجازات محرومیت های اجتماعی ناشی از جرم با رویکردی بر قانون
مجازات مصوب ۹۲

استاد راهنما:

دکتر مجید وزیری

پژوهشگر:

مهدی داستان

تابستان ۱۳۹۸

تقدیر و تشکر:

سپاس خدا را که ما را از کجروی و شک در کار خود دور ساخته و زیبایی‌های آفرینش را برای ما برگزیده است، پس از ارادت خاضعانه به درگاه خداوند بی‌همتا لازم است از استاد با کمالات و شایسته جناب که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند، تشکر و قدردانی نمایم.

تقدیم به :

خانواده ام

تعهدنامه اصالت رساله پایان نامه

اینجانب. مهدی داستان دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته / دکترای حرفه‌ای / دکترای تخصصی / در رشته.. فقه و حقوق. که در تاریخ ۹۸/۴/۲۶ از پایان نامه/ رساله خود تحت عنوان " بررسی فقهی و حقوقی مجازات محرومیت های اجتماعی ناشی از جرم با رویکردی بر قانون مجازات مصوب

۹۲

.. با کسب نمره ۱۷/۷۵. و درجه .بسیار خوب.. دفاع نموده ام.

بدینوسیله متعهد می شوم:

۱. این پایان نامه/ رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده‌ام.
۲. این پایان نامه/ رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره‌برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

(فرم ب)

فرم اطلاعات پایان نامه های کارشناسی ارشد

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۹۵۲۰۳۵
نام و نام خانوادگی دانشجوی: مهدی داستان شماره دانشجویی: ۹۳۰۳۴۹۶۷۶ تعداد واحد پایان نامه: ۶ تاریخ صدور کد: ۹۶/۳/۷	تاریخ تصویب پروپوزال: ۹۴/۱۱/۲۹ سال و نیمسال اخذ پایان نامه ها: نیمسال دوم ۹۵-۹۶ نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر مجید وزیری نام و نام خانوادگی استاد داور داخلی/داور خارجی: دکتر علی بهرامی نژاد - دکتر بهرامی خشکار
تاریخ دفاع از پایان نامه: ۹۸/۴/۲۶ رشته تحصیلی: فقه مقارن و حقوق جزا اسلامی	نمره پایان نامه به عدد: ۱۷/۷۵ نمره پایان نامه به حروف: هفده و هفتاد و پنج
عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد: بررسی فقهی و حقوقی مجازات محرومیت های اجتماعی ناشی از جرم با رویکردی بر قانون مجازات مصوب ۹۲	
<p>چکیده پایان نامه: (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج بدست آمده): حقوق اجتماعی عبارت است از حقوقی که قانونگذار برای اتباع کشور به رسمیت شناخته است، و فرد آن را در ارتباط با مصالح عمومی جامعه و حاکمیت سیاسی دولت، اعمال می کند. از این رو، در صورت مضر بودن نحوه اجرای این حقوق به منافع و ارزشهای جامعه، قانونگذار می تواند شخص را از اعمال آن تحت عنوان مجازات محروم نماید. لذا به این مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی گفته می شود که زیرمجموعه مجازات اصلی و تکمیلی و تبعی است.</p> <p>در قانون مجازات اسلامی نحوه ی تدوین و اعمال این مجازات به صورت مستقل، تبعی، تکمیلی و اقدامات تأمینی و تربیتی در نظر گرفته شده است. نحوه ی اعمال این مجازات به صورت مستقل و تبعی به علت ایجاد محدودیت های شغلی، علاوه بر اینکه بحث بازگشت مجرم را تحت تاثیر قرار می دهد، اثرات منفی بر خانواده ی وی را نیز به همراه خواهد داشت؛ زیرا هیچ گونه تناسبی بین جرم و کیفر وجود ندارد یعنی مخالف با اصول تساوی و قانونی بودن جرایم و مجازات ها می باشد. در قانون مجازات اسلامی جدید حذف تعریف حقوق اجتماعی و اعاده ی حیثیت از نوع قضایی پیش بینی شده در لایحه از ایرادات موجود در این خصوص می باشد هر چند افزایش اعمال مجازات های جایگزین زندان و پذیرش مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی از نقاط قوت در تصویب قانون مجازات اسلامی جدید می باشد.</p> <p>مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی از نظر فقهی، از مصادیق مجازاتهای تعزیری محسوب شده است، و از نظر ماهیت حقوقی نیز جزء کیفرهای سالب حق می باشد که بیشتر به عنوان مجازات اصلی و تبعی، و در مواردی نیز به عنوان مجازات تکمیلی یا اقدام تأمینی و تربیتی مورد حکم واقع می شود. به نظر می رسد مناسبترین شکل اعمال آن، دو وجه اخیر (مجازات تکمیلی و اقدام تأمینی) باشد. در شرع جزو اصل اباحه و به دلیل از دست دادن شرایط عدالت اعمال شده و احادیث قرآن و روایات مصادیقی چون محرومیت از ارث در قتل عمد، محرومیت به سبب ارتداد، حرمت نکاح به سبب ارتکاب به جرایم جنسی و غیره دارد.</p> <p>مجازات محرومیت ناشی از جرم در شرایطی نیز سقوط می کند که عبارت اند از مرور زمان، فسخ قانون، عفو، گذشت شاکی و موارد دیگر. لذا به نظر می رسد اعاده حیثیت از محکومین به این مجازات ها حقی و قانونی صورت می گیرد و شخص محکوم پس از گذراندن این محکومیت ها به جامعه بازگشته و زندگی اجتماعی خود را با تمام حقوق اجتماعی گذشته ادامه می دهد.</p> <p>واژه های کلیدی: ۱. سقوط مجازات ۲. جایگزینهای حبس ۳. کیفر تبعی و تکمیلی ۴. تعزیر ۵. حقوق اجتماعی</p>	

توجه: ۱- این فرم باید تایپ شده تحویل داده شود. ۲- چکیده فوق همان چکیده پایان نامه است.

نظر استاد راهنما مناسب است تاریخ و امضا:

مناسب نیست □

فهرست مطالب

۱	چکیده:
۲	مقدمه:
۴	فصل اول کلیات:
۵	۱-۱ طرح تحقیق:
۵	۱-۱-۱ بیان مسئله:
۸	۱-۱-۲ اهمیت و ضرورت تحقیق:
۸	۱-۱-۳ سوالات تحقیق:
۹	۱-۱-۴ فرضیه:
۹	۱-۱-۵ اهداف تحقیق:
۹	۱-۱-۶ پیشینه تحقیق:
۱۱	۱-۱-۷ روش تحقیق:
۱۱	۱-۱-۸ ساختار تحقیق:
۱۳	۲-۱ واژشناسی:
۱۳	۲-۱-۱ تعریف حق:
۱۴	۲-۱-۳ تعریف محرومیت:
۱۵	۲-۱-۵ اقسام حقوق:
۱۹	۲-۱-۶ انواع مجازات حقوق اجتماعی:
۲۱	فصل دوم مبانی شرعی، مشروعیت، ماهیت فقهی مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی:

- ۲- مبانی شرعی ۲۲
- ۲-۱ مشروعیت ۲۳
- ۲-۲ ماهیت فقهی ۲۵
- ۲-۵-۱ مصادیق محرومیت اجتماعی در فقه ۲۸
- ۲-۵-۲ محرومیت از ارث در قتل عمد: ۲۸
- ۲-۵-۲ محرومیت به سبب ارتداد: ۲۹
- ۲-۵-۳ حرمت نکاح به سبب ارتکاب جرایم جنسی: ۳۰
- ۲-۵-۳-۱ ازدواج با زنی که در عده است: ۳۰
- ۲-۵-۳-۲ عقد در حال احرام: ۳۰
- ۲-۵-۳-۳ زنا با زن شوهردار: ۳۱
- ۲-۶-۱ لواط: ۳۱
- ۲-۶-۱-۱ اسلب حق اجرای حدود: ۳۱
- ۲-۶-۲ محرومیت از حق ادای شهادت: ۳۲
- ۲-۶-۳ شرابخواری: ۳۲
- ۲-۶-۴ قذف ۳۳
- ۲-۶-۵ تکدی گری: ۳۳
- ۲-۶-۶ سلب عدالت: ۳۴
- فصل سوم محرومیتهای اجتماعی در قانون مجازات ۱۳۹۲ ۳۸
- ۳- محرومیت از حقوق اجتماعی در قوانین جزائیی ۳۸

- ۳۸-۱-۳ قوانین مجازات قبل از انقلاب:.....
- ۴۰-۲-۳ قوانین مجازات بعد از انقلاب:.....
- ۴۰-۲-۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۲۱/۷/۱۳۶۱ بخش کلیات :.....
- ۴۰-۲-۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۷/۹/۱۳۷۰:.....
- ۴۲-۲-۳ قانون آئین دادرسی کیفری (دادگاههای عمومی و انقلاب) در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸ :.....
- ۴۲-۲-۳ قانون نحوه ی مجازات اشخاصی که در امورسمعی و بصری فعالیت غیرمجازی نمایند(مصوب ۶/۱۰/۱۳۸۶):.....
- ۴۴-۲-۳ قانون جرائم رایانه ای مصوب ۵/۳/۱۳۸۸ الحاقی به قانون مجازات اسلامی :.....
- ۴۹-۳-۳ انواع و نحوه ی اعمال مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی در قوانین جزایی:.....
- ۴۹-۳-۳-۱ اعمال مجازات با نظر قاضی (مجازات تکمیلی یا ترمیمی).....
- ۵۵-۳-۳ اعمال مجازات بر اساس نوع و میزان مجازات (مجازات تبعی):.....
- ۶۱-۳-۳ مجازات اصلی (مستقل):.....
- ۶۳-۳-۳ بررسی مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی.....
- ۶۴-۳-۳ مصادیق مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی.....
- ۶۷-۳-۳ شرایط و نحوه ی اعمال مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی.....
- ۶۸-۳-۳-۱-۸: عمدی بودن جرم ارتكابی.....
- ۶۸-۳-۳-۲-۸: استفاده از آن یا اشتغال به آن کسب یا حرفه شغل احتیاج به اجازه خاص مقامات دولتی داشته باشد.....
- ۷۰-۳-۹ ارزیابی محرومیت از حقوق اجتماعی.....

فصل چهارم سقوط محکومیت کیفری در مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی	۷۳
۴-تاثیر عفو ، نسخ قانون ، گذشت شاکی و مرور زمان در این مجازاتها	۷۴
۴-۱-عفو	۷۴
۴-۱-۱-تعریف و تقسیم بندی	۷۴
۴-۱-۲-آثار عفو عمومی و خصوصی	۷۷
۴-۱-۳-انحوه ی اجرای عفو:	۷۸
۴-۲-نسخ قانون و گذشت شاکی	۷۹
۴-۲-۱-نسخ قانون	۷۹
۴-۴-مرور زمان	۸۲
۴-۴-۱-انواع مرور زمان:	۸۴
نتیجه گیری:	۸۹
منابع:	۹۲

چکیده:

حقوق اجتماعی عبارت است از حقوقی که قانونگذار برای اتباع کشور به رسمیت شناخته است، و فرد آن را در ارتباط با مصالح عمومی جامعه و حاکمیت سیاسی دولت، اعمال می کند. از این رو، در صورت مضر بودن نحوه اجرای این حقوق به منافع و ارزشهای جامعه، قانونگذار می تواند شخص را از اعمال آن تحت عنوان مجازات محروم نماید. لذا به این مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی گفته می شود که زیرمجموعه مجازات اصلی و تکمیلی و تبعی است.

در قانون مجازات اسلامی نحوه ی تدوین و اعمال این مجازات به صورت مستقل، تبعی، تکمیلی و اقدامات تأمینی و تربیتی در نظر گرفته شده است. نحوه ی اعمال این مجازات به صورت مستقل و تبعی به علت ایجاد محدودیت های شغلی، علاوه بر اینکه بحث بازگشت مجرم را تحت تاثیر قرار می دهد، اثرات منفی بر خانواده ی وی را نیز به همراه خواهد داشت؛ زیرا هیچ گونه تناسبی بین جرم و کیفر وجود ندارد یعنی مخالف با اصول تساوی و قانونی بودن جرایم و مجازات ها می باشد. در قانون مجازات اسلامی جدید حذف تعریف حقوق اجتماعی و اعاده ی حیثیت از نوع قضایی پیش بینی شده در لایحه از ایرادات موجود در این خصوص می باشد هرچند افزایش اعمال مجازات های جایگزین زندان و پذیرش مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی از نقاط قوت در تصویب قانون مجازات اسلامی جدید می باشد.

مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی از نظر فقهی، از مصادیق مجازاتهای تعزیری محسوب شده است، و از نظر ماهیت حقوقی نیز جزء کیفرهای سالب حق می باشد که بیشتر به عنوان مجازات اصلی و تبعی، و در مواردی نیز به عنوان مجازات تکمیلی یا اقدام تأمینی و تربیتی مورد حکم واقع می شود. به نظر می رسد مناسبترین شکل اعمال آن، دو وجه اخیر (مجازات تکمیلی و اقدام تأمینی) باشد. در شرع جزو اصل اباحه و به دلیل از دست دادن شرایط عدالت اعمال شده و احادیث قرآن و روایات مصادیقی چون محرومیت از ارث در قتل عمد، محرومیت به سبب ارتداد، حرمت نکاح به سبب ارتکاب به جرایم جنسی و غیره دارد.

مجازات محرومیت ناشی از جرم در شرایطی نیز سقوط می کند که عبارت اند از مرور زمان، فسخ قانون، عفو، گذشت شاکی و موارد دیگر. لذا به نظر می رسد اعاده حیثیت از محکومین به این مجازات ها حقی و قانونی صورت می گیرد و شخص محکوم پس از گذراندن این محکومیت ها به جامعه بازگشته و زندگی اجتماعی خود را با تمام حقوق اجتماعی گذشته ادامه می دهد.

واژه های کلیدی: ۱. سقوط مجازات ۲. جایگزینهای حبس ۳. کیفر تبعی و تکمیلی ۴. تعزیر. ۵. حقوق اجتماعی

مقدمه:

«محرومیت از حقوق اجتماعی»، یکی از مصادیق واکنش جامعه در مقابل جرم و بزهکاری است که در حقوق کیفری از آن بحث می شود؛ بدین معنا که شخص در اثر ارتکاب برخی از جرایم و محکومیت کیفری، از تمام یا برخی حقوق و مزایای اجتماعی و سیاسی خویش محروم می گردد.

موضوع محرومیت از حقوق اجتماعی در بسیاری از کشورها بویژه ایران، به عنوان یکی از مجازاتها مطرح بوده است. پیشینه این مجازات در حقوق کشورمان، به قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴ برمی گردد. این مجازات در اصلاحات بعدی بویژه بعد از انقلاب اسلامی نیز دگرگونیهای زیادی به خود دیده است. از طرفی، این مجازات با مزایای اجتماعی و سیاسی افراد و حقوق و آزادیهای مشروع و قانونی شهروندان سروکار دارد، و در مواردی این حقوق و آزادیها را محدود می نماید یا شخص محکوم را از آن محروم می کند. از این رو، شناخت مفهوم و مصادیق حقوق اجتماعی و ارائه ضابطه دقیق در این میان، ضروری می نماید تا مبدا حقوق و آزادیهای مشروع افراد جامعه بویژه محکومان، بی جهت و بدون ضابطه مشخص قانونی، تضییع شود.

توجه به مبانی فقهی و مشروعیت این مجازات، مسئله دیگری است که پرداختن به آن در حقوق کیفری ایران که از حقوق اسلام اقتباس شده یک ضرورت اجتناب ناپذیر است. همچنین، عنایت به ایجاد سیاست

جنایی سنجیده و مؤثر و به کارگیری یافته های کیفرشناسی و جرم شناسی و انتخاب روشی منصفانه و متناسب با عدالت کیفری در این زمینه، از جمله دلایلی بوده اند که انگیزه تحقیق در این موضوع را فراهم آورده است.

ارزش تقنینی مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی، پرسشی است که همواره مطرح می شود: آیا این مجازات می تواند یک کیفر مناسب و عادلانه باشد؟ آیا اثر مفید و سازنده ای دارد؟ جایگاه فقهی این مجازات کجاست؟ و بالاخره، منظور از مجازات بازدارنده و تتمیم آن چیست و محرومیت از حقوق اجتماعی به چه عنوانی مورد حکم قرار می گیرد؟ این تحقیق، در صدد پاسخگویی به این پرسشهاست .

فصل اول:

کلیات

۱-۱ طرح تحقیق:

۱-۱-۱ بیان مسئله:

مجازاتهای جایگزین حبس از نوآوری های قانون مجازات اسلامس مصوب ۱۳۹۲ است که در گذشته در قوانین ما وجود نداشته و امکان اجرای آن فراهم نبوده است. قانون گذار در سالهای اخیر با بررسی های همه جانبه و اتکا به اصل شخصی بودن مجازاتهایی و با نگرش به اثرات سو مجازات حبس که دامنه آن شامل خانواده و نزدیکان محکوم نیز خواهد شد در فصل نهم عنوان جدیدی تحت مجازاتهای جایگزین حبس پیش بینی کرده که شامل دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی، جزای نقدی روزانهو محرومیت از حقوق اجتماعی است.

مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی از نظر فقهی از مصادیق مجازاتهایی تعزیری است و از ماهیت حقوقی نیز جز کیفرهای سالب حق می باشد

به طور کلی، طبق مطالعات و تحقیقات انجام شده در اکثر کشورها و حتی در ایران مجازات حبس در برآورده کردن رسالتها و اهدافش موفق نبوده است. یکی از انگیزه های تدوین و تنظیم «لایحه مجازاتهای اجتماعی جایگزین زندان» ناشی از همین امر بوده است؛ زیرا آمارها نشان داده اند که بخشی از جمعیت کیفری زندان را تکرار کنندگان جرم (ارتکاب مجدد جرم مستوجب حبس توسط زندانی پس از آزادی از زندان) تشکیل می دهند. از این رو، به دلیل برخی مشکلات و معایب وارده بر مجازات حبس و نظام اجرائی آن، استفاده گسترده از این مجازات در اکثر موارد به عنوان یک اصل در مجموعه و قوانین و

مقررات جزائی و حتی در رویه دادگاه ها در ایران غیر ضروری و نامناسب به نظر می رسد و تنها باید از مجازات حبس به عنوان یک ضمانت اجرائی استثنائی استفاده شود. همچنین آمارها و مطالعات صورت گرفته در کشورهای مختلف بیانگر این هستند که مجازات های جایگزین حبس در مقایسه با خود مجازات حبس در تحقق اهدافشان موفق تر اند؛ زیرا نه تنها پیش بینی مجازات های جایگزین می توانند باعث متنوع تر شدن ضمانت اجراها و در نتیجه اجرای عدالت شوند، بلکه اصلاح و بازسازی اجتماعی مجرم را بیشتر فراهم می نمایند.

در حقوق کیفری ایران، اگر چه تدابیری تحت عنوان «جایگزین مجازات حبس» و حتی اجتناب از آن از نخستین دوره های قانون گذاری پیش بینی شده است، اما این تدابیر از انسجام کافی برخوردار نبوده و برای نهادینه ساختن آن در نظام کیفری ایران سیاست جنائی مشخصی دیده نمی شود. این تدابیر در حقوق کیفری ایران محدود و تنها شامل برخی نظیر تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، تبدیل مجازات، محرومیت از حقوق اجتماعی و نیز جزای نقدی می شود. در قوانین فعلی ایران برای اجرای این تدابیر، نهادهای مشخص با مأمورین ویژه و دارای اختیارات معین پیش بینی نشده است؛ در حالی که روشهای دیگر جایگزین نظیر خدمات عمومی، جریمه روزانه و غیره می توانست تنوع بیشتری به این سیاست ببخشد و در رعایت اصل تناسب و فردی کردن مجازات مساعدت بیشتری نماید. اما طی چند سال اخیر، نظام عدالت کیفری ایران با تأثیر پذیری از فقه اسلامی و حقوق تطبیقی و نیز با تأثیرپذیری از اسناد بین المللی به سوی حبس زدایی و توسل به راه حل های آن گرایش دارد.

اما اجرای موفقیت آمیز برنامه های جایگزین حبس» در ایران نیازمند به کارگیری راهکارها و پیشنهادهایی است که مهم ترین موارد آن را به شرح زیر میتوان خلاصه کرد:

۱. تدوین قانونی جامع و مانع در زمینه جایگزین های حبس به منظور پر کردن خلأ قانونی موجود ضروری است؛

۲. قوه قضائیه و سایر نهادهای مسؤول باید زمینه و بستر مناسب و مفید را از طریق فرهنگ سازی به عنوان نمونه، توجیه و تبیین برنامه های جایگزین حبس برای قضات از طریق برگزاری نشست ها و دوره های آموزشی، مطلع ساختن مردم از عیوب زندان و عملکرد مفید نهادهای جایگزین زندان از طریق تهیه فیلم، برنامه های تلویزیونی و غیره فراهم کنند. از آنجا که اجرای بسیاری از این تدابیر مانند خدمات اجتماع محور نیازمند مشارکت و همکاری مردم و نهادهای جامعه‌ی است، فرهنگ سازی را باید مهمترین شرط لازم برای تضمین موفقیت برنامه های جایگزین تلقی کرد؛

۳. راه کارهای نظارتی و مراقبتی و نهادها و مؤسسات مسؤول اجرای آنها، حدود و وظایف و اختیارات این نهادها باید به طور دقیق و روشن در قانون پیش بینی شود؛

۴. از تجربیات موفق و مطالعات انجام شده در سایر کشورهای جهان در این خصوص باید استفاده ش ود. البته از آنجا که این مجازات ها از ویژگیهای اجتماعی و فرهنگی مهمی برخوردار اند، در استفاده از تجربیات کشورهای دیگر باید به واقعیت های فرهنگی و اجتماعی ایران توجه کرد

بررسی علت‌های بوجود آمدن محرومیتهای اجتماعی در فقه که مهمترین منبع قانون مجازات اسلامی بوده و علت گسترش و مورد توجه قرار گرفتن آن در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ و می‌خواهیم به سوالات همچون اثر بخشی این محرومیت ها در اصلاح مجرم و پاسخ دهیم و به این سوال که آیا قانون جدید مجازات مصوب ۱۳۹۲ مجازات محرومیت اجتماعی را فقط با تکیه بر فقه مدون کرده است و یا از نظریات علمای فقهی و حقوقی عصر حاضر نیز کمک جسته. مساله دیگر اینکه چگونه می توان محرومیتهای اجتماعی را جایگزین مجازاتهای همچون اعدام کرد کشور و قانون مجازات ایران از ابتدا افراد را به مجازات سنگینی همچون اعدام محکوم کرده و افراد به ان عادت داشته و ترس مجرمان از یک سطح بالا برخوردار است آیا راهکار برای کاهش آن و جایگزین محرومیتهای اجتماعی وجود دارد.